

**ÇALIŞMA
YAŞAMININ
DENETİMİ**

KISA ÖZET

KOLAYAOĞ

1. Ünite – Çalışma Yaşamının Denetimine İlişkin Genel Bilgiler

İŞ DENETİMİNE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

Çalışma yaşamının denetimi anlamında **denetim**, çalışma hukuku kurallarına uyma yükümlülüğünün sağlanması için bir alanın sürekli olarak araştırılma ve incelenmesidir.

Teftiş ise bir şeyin, doğrusunu bulmak amacıyla her yönden soruşturulmasıdır.

Sosyal devletin amaçları çerçevesinde **iş denetiminin amacı**;

İş yasalarının uygulanmasını sağlayarak sosyal hakların gerçekleşmesine katkı sağlamak ve çalışma ilişkileri sisteminin yasal kurallar çerçevesinde işlemesine hizmet etmektir.

Doğrudan iş denetiminin amaçlarını ise “iş sağlığı ve güvenliği açısından koruma ve sosyal risklere karşı koruma ile işgücünün ve işyerinin korunmasını sağlama”, “çalışma koşulları ve ortamlarının iyileştirilmesi” ve “kamu düzeninin sağlanması” şeklinde sıralamak mümkündür.

Devletin çalışma yaşamına müdahale aracı olarak iş denetiminin amaçları ise “iş yasası kuralları nın uygulanmasını sağlamak”, “işverenler arasında haksız rekabetin önlenmesini sağlanması” ve “çalışma barışını sağlama” şeklinde sıralanabilir.

- ✓ İş denetiminin ayrıca işçilerin sosyal haklarını güvence altına alınmasını sağlayıcı bir özelliği de vardır.

İş denetim sistemlerinin örgütlenmesini;

“kamu erkine dayalı örgütlenme”, “dual örgütlenme”, “sosyal ortaklık ve yönetim modeli”, “gönüllülük esasına dayalı belgeler ve denetim mekanizmaları”, “işyeri düzeyinde iç denetim mekanizmaları” şeklinde beşe ayırarak incelemek mümkündür.

Ayrıca bu ayırımı son dönemdeki özelleştirme yaklaşımlarını da ekleyebilmek mümkündür. Toplumun yakından ilgilendiren iş mevzuatının noksansız uygulanıp uygulanmadığının denetimi kamu düzeni ile ilgili olduğundan bu görev, bütün ülkelerde devlete ait bulunmaktadır. Dolayısıyla iş denetimi kamusal erk tarafından düzenlenerek kamu yönetimi çatısı altında örgütlenmektedir.

Kamu erkine dayalı örgütlenme biçimi açısından esas olarak iki farklı tip iş denetim sistemi örgütlenmesi bulunmaktadır. Bazı ülkelerde iş denetim sistemi, merkezî yönetim düzeyinde bir bakanlık içerisinde örgütlenmiş, diğer bazı ülkelerde ise farklı sektörlerle ilgili farklı bakanlıklar içinden örgütlenmiş bir yapı sergilemektedir.

Dual örgütlenme, iş denetiminde kamu erkine dayalı örgütlenme ile özel örgütlenmeyi bir arada bulduran sistemlerdir. Sosyal ortaklık modeli; devletin, işveren ve işçi örgütleri üyelerinin sosyal politikaların belirlenmesinde olduğu gibi her düzeydeki karar mekanizmalarında, çalışmaya ilişkin sosyal politikaların uygulanmasında temsil edilmeleri şeklinde ortaya çıkmıştır.

Yönetişim uygulaması ise kamu yönetiminde ilgili tarafların temsilini içeren bir yönetim biçimi olarak gelişmiştir.

Gönüllülük esasına dayalı belgeler ve denetim mekanizmaları denilince, uluslararası standardizasyon uygulamaları ve denetimi ile sosyal sorumluluk çerçevesinde işletmeler arası taahhütler, davranış kodları ve denetimin anlaşılması gerekir. Gönüllülük esasına dayalı standartlar ve ilkelere uygunluk için ise işyerlerinde gerekli iç yönetim ve denetim mekanizmaları geliştirilmiştir.

İŞ DENETİMİNİN GÖREV ALANLARI

İş denetiminin görev alanları, “birincil görev alanları” ve “ikincil görev alanları” olmak üzere iki kategoride incelenebilir. İş denetiminin birincil görev alanlarını “çalışma koşulları” ve “çalışma ortamı” oluşturur.

İş denetiminin ikincil görev alanlarını ise “bireysel çalışma ilişkileri”, “toplu çalışma ilişkileri”, “istihdam ve meslekî eğitim”, “sosyal güvenlik” ve “çevre” oluşturmaktadır.

İş denetiminin işlevleri, “temel işlevler” ve “yardımcı işlevler” şeklinde kategorize edilebilir. İş denetiminin temel işlevleri; “yasal düzenlemelere uygunluğun sağlanması”, “bilgi ve tavsiye sağlama ve yol gösterme” ve “yasal düzenlemelerin oluşturulması ve geliştirilmesine katkıda bulunma”dır. İş denetiminin yardımcı işlevleri ise; “iş uyumsuzluklarının önlenmesi”, “iş uyumsuzluklarının çözümü” ve “bilgi toplama ve veri hazırlama”dır.

İŞ DENETİMİNİN TEMEL GİRİŞİM YÖNTEMLERİ

İş denetiminin temel girişim yöntemleri ile iş müfettişlerinin yasalara uygunluğu sağlama görevini yerine getirirken kullanacakları yöntemler kastedilmektedir.

İş denetiminin temel girişim yöntemleri; “uyarı ve öneride bulunma”, “yasaları yaptırımların desteğini alarak uygulamaya”, “bilgi vermede ve yol göstericilik yapma”, “sosyal tarafların katılımını, kurumlar arasında işbirliğini ve eş güdümü sağlama” şeklinde sıralanabilir.

İş denetim sisteminin unsurları

İş denetim sisteminin unsurlarını, “kurumsal örgütlenmeye ilişkin olanlar” ve “hizmetin örgütlenmesine ilişkin olanlar” şeklinde iki gruba ayırarak incelemek mümkündür. Kurumsal örgütlenme yapısı, yasalar çerçevesinde kamu yönetiminin yapılanmasına uygun olarak biçimlenmektedir. İş denetim sisteminin kurumsal örgütlenmeye ilişkin olan unsurları; “örgütlenme yapısı”, “atama politikaları” ve “eğitim politikaları”dır.

Hizmetin örgütlenmesine ilişkin olan iş denetim sistemi unsurları ise; “öncelikli görevler”, “girişim yöntemleri”, “kurumlar arası işbirliği”dir. İş denetim sistemlerini, koruma yaklaşımları ve girişim araçlarına ve görev alanları ile girişim yöntemlerine göre sınıflandırabilmek mümkündür. Koruma yaklaşımları ve girişim araçlarına göre iş denetim sistemleri, “caydırıcı/cezaya dayalı denetim modeli” ve “uyumu arttırmaya yönelik denetim modeli” şeklinde ikiye ayrılarak incelenebilir. Caydırıcı denetim modeli, çalışma yaşamını düzenleyen yasal düzenlemelere uygunsuzluğun piyasa ekonomileri içerisinde, bir haksız rekabet sorunu olarak değerlendirildiği ve bu noktada da piyasaların etkin işlerliğini bozan bir unsur olarak cezalandırılması gerektiği anlayışına dayalı bir iş denetim modelidir. Uyumu arttırmaya yönelik denetim modeli ise çalışma yaşamını düzenleyen kurallara uygunsuzluğun istekten çok, çeşitli nedenlerden kaynaklı bir sorun olarak algılandığı ve bu nedenle de ilk

ÇALIŞMA YAŞAMININ DENETİMİ

---

olarak uyuma yönelik kapasiteyi güçlendirici yönde hareket edilmesi gerektiği anlayışına dayalı bir iş denetimi modelidir.

Görev alanları ve girişim yöntemlerine göre iş denetim modelleri;

“Genel denetimci sistemler”, “özel denetimci/uzmanlaşmış sistemler” ve “karma/farklı uzmanlardan oluşmuş ekiplere dayalı sistemler” şeklinde üçe ayrılır.

Genel denetimci sistemler, müfettişlerin genel bir yetkiye sahip olduğu sistemler iken özel denetimci/uzmanlaşmış sistemler ise denetim örgütünün farklı birimlerinin denetimin farklı alanlarında uzmanlaştığı ve sadece bu alanlardaki denetimi üstlendikleri denetim sistemleridir. Son olarak karma/farklı uzmanlardan oluşmuş ekiplere dayalı sistemler ise genel denetimci ve özel denetimci sistemlerin her ikisinin de özelliklerini barındıran sistemlerdir.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysnavlar.com/calisma-yasaminin-denetimi-ady212u?search=%C3%87EK402U>